

**VIGGO
MORTENSEN**
VŠETKO,
ČO SA NEDÁ
NAPÍSAŤ

Vybral
Viggo Mortensen
Preklad Eva Lalkovičová
a Ján Gavura

Poems in English and Spanish originals
and their Slovak translations

f • a • c • e

PREDSLOV K SLOVENSKÉMU VYDANIU

Pokiaľ viem, moja poézia, napísaná prevažne po anglicky a španielsky, bola doteraz preložená do dánčiny, taliančiny, francúzštiny a galícijsčiny. Nie však do slovenčiny. Preto ma príjemne prekvapilo, keď mi pred pár rokmi napísal Ján Gavura z vydavateľstva FACE a ponúkol mi, že výber z mojich básní preloží po prvýkrát práve do tohto jazyka. Poslal som mu veľký súbor básní, ktoré som napísal za posledných 40 rokov až do času nášho zoznámenia. Nie všetky moje básne, len okruh textov, o ktorých som si myslel, že spolu navzájom súvisia. Ján potom výber zúžil na básne, ktoré sa nachádzajú v tejto knihe.

Som nesmierne vďačný za jeho svedomitú prácu a za prácu tých, ktorí mu s prekladmi pomáhali. Keďže slovenčinu neovládam, nemôžem posúdiť, či sa podarilo všetky slová a kontexty v preklade zachytiť správne. Aby sa Ján k originálom básní priblížil čo najviac, kládol mi k viacerým slovám a frázam množstvo otázok. Preklady sa však nikdy nestanú dokonalým odrazom pôvodnej básne a niekedy je nevyhnutné nájsť alternatívy k slovám a viacvýznamovým výrazom, ktoré nejde preložiť doslovne. Ako hovorí slávne talianske príslovie: „Traduttore, traditore“.

Zostavovanie a opätovné čítanie básní v tejto knihe mi dali možnosť vrátiť sa v čase a pripomenúť si mnohé tváre, gestá, impulzy a slová, ktoré už dávno pohltila zem, odniesla voda a ktoré sa rozplynuli v oblakoch. Básne tu však zostávajú, ako svedectvo o konkrétnych, subjektívne vnímaných okamihoch v čase, ako texty, ktoré si ty, milý čitateľ, ak sa tak rozhodneš, môžeš vziať za svoje a interpretovať podľa vlastného presvedčenia.

Našťastie, básne naďalej prichádzajú neohlásené. Kým dokončujem tento krátky predslov, o ktorý ma Ján poprosil pre túto knihu, podelím sa s vami o niekoľko riadkov z dnešného zimného rána na začiatku roku 2026. Zrejme sa rozvinú do nejakej dlhšej básne, ale nemôžem si tým byť istý, a istý si nemôžem byť ani tým, či to bude báseň, ktorú budem chcieť publikovať. Text je zatiaľ v takejto podobe:

*Mám imaginárnu dcéru
chodíme spolu na prechádzky
veľa toho nenarozprávame
ale občas sa zasmejeme
je na tom niečo zlé?*

Som vďačný za to, čo už bolo napísané, za to, čo môže byť napísané zajtra, a za vašu pozornosť.

Viggo Mortensen

Ved Kværkeby, 2018

HILLSIDE

We underestimate
damage done to the sky
when we allow words
to slip away
into the clouds

I remember
making you promises
outdoors
we watched flowers
that hadn't opened
a bee darted
careful not to stick
to your half-shut mouth

1994

NA ÚPÄTÍ KOPCA

Podceňujeme
aké škody robíme na oblohe
keď dovoľujeme slovám
vyklíznuť
do oblakov

Pamätám sa ako som ti
pod holým nebom
dával sľub
sledovali sme kvety
ktoré sa ešte neotvorili
včela vystrelila ako šípka
opatrne aby ťa nepichla
do privretých úst

1994

SECRETS

Oceans take our secrets
what we don't want to see or smell anymore
we feel clean
when we throw our past away
it will wash
we think
it will sink
it will drift far from this shore
it will disappear
maybe the fish will eat our words
maybe lost or spurned loves
will help deep-sea feathery plants grow

Now and again I find myself
crossing the soaking sand
looking for tears and exotic messages
in the sliding foam
that barely baptises my feet
sometimes there's something clear and obvious
a fingernail or a plastic bag
I'll never know for sure
who threw them away
once I found a wedding ring
uncovered by the receding tide
didn't touch it
I was already married

1991

TAJOMSTVÁ

Oceány berú naše tajomstvá
to čo už viac nechceme vidieť ani cítiť
pripadáme si čistí
keď zahodíme svoju minulosť
omyje ju
myslíme si
potopí ju
odnesie ďaleko od tohto brehu
stratí sa
možnože ryby zhltnú naše slová
možnože stratené alebo odvrhnuté lásky
pomôžu rásť pápernatým rastlinám z hlbokých morí

Z času na čas precitnem
keď prechádzam rozmočeným pieskom
a hľadám slzy a exotické odkazy
v uplyvajúcej pene
ktorá mi zľahka krstí chodidlá
niekedy je tam niečo jasné a zjavné
necht alebo igelitová taška
nikdy sa nedozviem
kto ich naozaj odhodil
raz som našiel obrúčku
ktorú odhalil ustupujúci príliv
prsteňa som sa však nedotkol
bol som už ženatý

1991

REST

When you return
tonight
I'll be asleep
dancing with you
happy
as the Jewish wedding in your garden
cradled by echo of laughter
fragile vows
murmurs of approval
dreaming of seeing you once more
grazing your cheek with mine
smelling you little by little
recognising your mouth
sinking in your eye
enfolded again
being ourselves

2010

ODPOČINOK

Keď sa dnes
večer vrátiš
budem už spať
a tancovať s tebou
celý šťastný
ako židovská svadba v tvojej záhrade
kolísaná ozvenou smiechu
krehkými sľubmi
šepotom súhlasu
budem snívať že ťa ešte raz uvidím
ako si otieraš líce o to moje
ako kúsok po kúsku vdychujem tvoju vôňu
ako spoznávam tvoje ústa
ako sa ti ponáram v očiach
ako sme znovu obklopení
ako sme sami sebou

2010